HISTORY STUDIES
INTERNATIONAL JOURNAL OF HISTORY

ISSN: 1309 4173 (Online) 1309 - 4688 (Print)
Special Issue on From Past to Present The Turks in Greece,Volume 6 Issue 2, p.45-52, February 2014

Türk Yunan İlişkilerinin Değiş(e)meyenleri: Yunan Algısında Türk İmgesine Tarihsel Bir Yaklaşım

The Unchangable Factors in Turkish-Greek Relations: A Historical Approach to the Turkish Image in the Greek Perception

Yrd. Doç. Dr. Galip Çağ
Gazi Üniversitesi - Ankara
Yrd. Doç. Dr. Selçuk Ural
Sakarya Üniversitesi - Sakarya

JHS
History Studies
Volume 6
Issue 2
February
2014

Öz: *Bu çalışma Türk Yunan ilişkilerinin çarpıtılan olgularla yönlendirilen algılarına değinerek, bu çarpıtmanın bazı argümanlarını incelemektedir. Yunan kültürünün ondokuzuncu yüzyıldan itibaren gelişen filhellenik akımlarla beraber Batı medeniyetinin beşiği olarak gösterilmesi Yunanlıları Türklerden uzaklaştıran en önemli etkenlerden birisi olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti ve Yunanistan'ın birbirlerine karşı yürüttükleri bağımsızlık mücadeleleriyle ulusal kimliklerini oluşturmuşlardır. Her ne kadar Türkler ve Yunanlılar birçok müşterek kültür unsurunu paylaşsa da, milli kimlik oluşturulurken bilinçli olarak üretilen karşılıklı ötekileştirme her iki halkı birbirinden uzaklaştırmayı başarmıştır.*

Anahtar Kelimeler: *Türk, Türkiye, Yunan, Yunanistan*

Abstract: *This study examines the arguments of distorted facts of Turkish-Greek relations and the creation of perceptions through these distorted facts. Despite the counter arguments of many historians, Pan-Hellenism of the nineteenth century has presented the Greek culture as the cradle of Western civilization and distanced Greeks from Turks. Furthermore, Turkey and Greece developed their national identities after they fought independence wars against each other. Although Turks and Greeks have many common cultural traits, the deliberate creation of alienation in the identity-construction stage managed to distance the two peoples apart.*

Keywords: *Turkey, Greece, Turk, Greek*

Giriş: Değişmeyenlere Maziden Bakmak

> *Elenizmin yüzyıllardır savaştığı o yerlerdeki ordunun başına geçmek üzere yola çıkıyorum. Misyonunu gerçekleştirmek üzere coşkunca ilerleyen bu soyun savaşçıları, Tanrının yardımıyla, parlak zaferle sonuçlanacaktır. Büyük dedelerimizin üstünlüğü gibi, bizim üstünlüğümüz de, oralarda en yüce hürriyet, eşitlik ve adalet ülkülerinin gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Ordularımızın önderi, soyumuzun geçmişidir. Bu parlak uygarlık geçmişi, bize vahametini müdrik olduğumuz görevler yüklemektedir. Bu görevleri yerine getirmeye tamamen yetenekli olduğumuzu ilan hakkımız vardır. Böyle bir hakkı bize veren, kutsal birliği, eşsiz bağlılığı ile Yunan milletidir. Tanrı'nın yardımına, kahraman ordumun heyecanına ve Elen basiretinin sarsılmaz gücüne, moraline güvenerek, milletin yüce iradesi beni çağırdığı için oraya gidiyorum…*[1]

Yunan kralı Konstantin 11 Haziran 1921'de Anadolu'daki Yunan işgaline liderlik etmek için çıktığı yolculuğunun hemen başında Atina'daki Yunanlılara böyle sesleniyor, modern dünyanın en mühim hesaplaşmalarından ve İstiklal mücadelelerinden birine birkaç

[1] Oğuz Kalelioğlu, *1918-1930 Türk Yunan İlişkileri*, (Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2007, s. 82.

yüzyıllık bir misyon yüklüyordu. Böylece bu tavır 20. yüzyılda ulusçu söylemin tarihten beslenişinin en bariz uygulamalarından biri oluyordu şüphesiz.

"Öteki"nin bilimde bir muhatap haline gelişi, dahası arızalı bir sonuç olarak kaçınılmaz ve dahi gerekli hale gelişi ile birlikte aidiyetlerini meşrulaştırmak isteyen her toplum kendi ötekisinin peşine düştü. Buna modern dünyada milliyetçi tavır dense de konu çok daha karmaşık bir sarmalı oluşturdu.

19. yüzyıl romantizminin ve *realpolitik*inin[2] gözlemcilerin kafasında oluşan farklı karışımları, söz konusu halklar için lobi yapmaya ve onları şeytanlaştırmaya yönelik kutupsal karşıtlıkları içeren bir yaklaşım yaratmıştır. 1820'lerde Avrupa'yı saran *Filhelenizm*[3] modası ve ardından gerçekliklerin yarattığı hayal kırıklığı bu açıdan son derece anlamlıdır.[4] Zira bu hayal kırıklıkları reel olmayan ancak daha meşrulaştırıcı imgelere olan ihtiyacı arttırdı.

Çalışmanın konusu itibari ile Balkanların Osmanlı idaresinin bölgeye nüfusu ile dönüştüğü *Avrupa'nın ötekisi olma durumu*, hali hazırda bölgeye dair önemli bir problem olan sınırlandırma ve tanımlama sıkıntısını daha içinden çıkılmaz bir hale soktu. Yunan etnik kimliği ve imgeleri üzerine ağırlıklı olarak edebi metinler üzerinden çalışmalar yürüten Herkül Milas *milletler genellikle 'öteki'ne karşı aşağılayıcı bir söylem oluştururlar, önemsizliğini vurgularlar ve 'öteki'nin kendi kimliklerinin bir öğesi ve hele bir bakıma 'eseri' olduğunu kabul etmek istemezler*[5] derken tam da bu durumu anlatır belki de.

Hobsbawn ise daha keskin bir dille tanımlar vakayı:

> *Uzun zaman Soğuk Savaş'ın buzları altında gizlenmiş olan eski, yeni devletlerin ve rejimlerin , kimlik gruplarının ve güçlerin tarih üzerindeki baskıları, benim ömrümce gördüğümden daha fazladır ve modern medya toplumu, geçmişe daha önce eşine rastlanmamış bir önem ve piyasa değeri kazandırmıştır. Tarih bugün, hakiki geçmişi değil, ancak kendi amaçlarına uygun bir geçmişi isteyen kişilerce, hiç olmadığı kadar çok değiştiriliyor veya icat ediliyor. Bugün tarihsel mitolojinin altın çağını yaşıyoruz. Tarihin uzmanlarca savunulmasının siyasetteki yeri, bugün her zamankinden önemlidir. Bizlerin varlığı zaruridir.*[6]

Ötekinin bir diğer özelliği çoğu zaman ulus bütünleştirici özellik göstermesidir. Ötekine karşı bütünleşik tavır aranan asabiyeyi ortaya koyabilir. İbn Haldun'un sebep asabiyesi olarak tanımladığı bu birliktelik devleti kurgulayan önemli bir gerekliliktir. Gerçi bu durum ötekinin var edilişini meşrulaştırmasa da modern söylemin kolayca dillendirebildiği bir siyasal düşünce ürünüdür de. Yunan ulus kimliğine dair hazırladığı çalışmasında Pirinçci bu durumu ilk cümlelerinde şöyle ifade eder[7]:

> *Yunan ulus inşasında, antik dönemden günümüze kesintisiz bir Yunan tarihine, Ortodoksluğa, Yunan diline ve diğer ortak değerlere dayanan "biz"e yönelik vurgu yapılırken, "biz"den olmayan ötekini yaratmak ihmal edilmemişti. Bu noktada, ulusal*

[2] *Realpolitik*, herhangi bir ideale veya kurama bağlanmaksızın tamamıyla mevcut gerçeklere uyum sağlayarak amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmak şeklinde tanımlanabilir.
[3] Lord Byron'la (1788- 1824) simgelenen ve *filhelenizm* olarak adlandırılan Yunan severlik akımı Yunanistan'ın kuruluşunu, arkeolojinin ortaya çıkışını, Romantizm'i, demokrasi fikrinin gelişimini, modern müzecilik anlayışını ve mitolojinin tekrar ve tekrar üretilmesini beraberinde getirmiştir.
[4] Maria Todorova, *Balkanlar'ı Tahayyül Etmek*, Çev. Dilek Şendil, İletişim Yay., İstanbul, 2003, s. 136.
[5] H. Millas, "Milli Türk Kimliği ve 'Öteki' (Yunan)", *Modern Türkiye'de Siyasal Düşünce: Milliyetçilik*, Cilt 4, İletişim Yay., Ankara, 2008, s. 194.
[6] E. Hobsbawn, *Interesting Times, A Twentieth – Century Life*, The Penguin Press, Abacus, Londra, 2002.
[7] Ferhat Pirinçci, "Yunan Ulusal Kimliğinin Oluşumu Sürecinde İçsel Ve Dışsal Parametrelerin Analizi", *AÜDTCF* Dergisi, 46, 1, Ankara, 2006, s.68.

kimliğin "öteki" üzerinden tanımlanmasının, ulusu bütünleştirici bir etki yarattığı unutulmamalıdır. Bu etkinin ilk müşahhas örnekleri de 1834'te yayımlanan Yunan romanlarında görüldü ve Türkler "ortak negatif özelliklere sahip bir ulus, tarihsel düşman, problemlerin kaynağı ve bir tehdit" olarak işlendiler bu eserlerde.[8]

Kendi Ötekinin Yaratıcısı olmak: *Yunan ve Batı Yazımında Tarihsel Kurgular*

Yunan bağımsızlık isyanlarının yukarıda ifade edilen manada ortaya konan ilk meyvesi 1834 yılında kaleme alınan *Panayotis Suços*'a (1806-1868) ait *Leandros*[9] isimli romandır. Eser her ne kadar edebi bir metin gibi kaleme alınmışsa da içeriği bir motivasyon aracı gibidir. Osmanlı sınırları içerisindeki Yunan ırkının "*istiklal savaşı*"na atıflar yapar. Bir tarafa Yunan ırkını koyarken diğer tarafa kadim öteki Osmanlı'yı yerleştirir.

Vatanseverlik Yunanlının kalbinde doğuştan vardır! İnan dostum bu genç ve gözü bir şey görmez adamın üzüntülerinden biri de büyük Yunanistan Kralını görememiş olmasıdır! Odur (bana kör bir aydın demişlerdir) bizim tatlı bağımsızlığımızın resmi; tahtı tüm Akdeniz'i aydınlatan bir fener gibidir, bu tahta Osmanlı yönetiminde ki tüm Yunan vilayetleri ona bakar, elinin bir hareketi Boğazdan Girit'e kadar bütün Yunan ırkını harekete geçirmeye hazırdır ve bir hareketi genel bir ayaklanmanın işaretidir.[10]

Bahsi geçen eseri sonrasında birçok başka eser takip etti. Ancak bu çalışma bir edebi eser taramasından çok algısal yönlenmeyi merkezine aldığından daha çok ötekinin varoluş sürecini ortaya koymaya odaklanacaktır.

Yunanlı zihnin algısal yönlenimi kendi burjuvazisinin uyanışıyla başladı. Rum zengin sınıfı ticaret ve sanayinin güçlü olduğu merkezlerde ilk etapta kendilerinin daha sonra cemaatlerin finanse ettiği okullar yaptırdılar. Cemaatlerin büyük yatırımlarla kurduğu okullara, Ayvalık, Sakız Adası, Bükreş, Yaş ve Yanya'dakiler örnek olarak gösterilebilir. Yunan ayaklanmasında etkin bir şekilde rol alan şahıslar genellikle bu okullarda öğretmenlik yapmış kişiler olarak tarihe geçtiler. Michael Llewellyn Smith söz konusu okullarda çağdaş, yüzyılın konularıyla ilgili Yunanlılarda milliyetçilik duygusunu pekiştirmeyi ve ana dilleriyle övünmeyi öğretmeye yönelik bir eğitim verildiğini vurgulamaktadır.[11] Filhelenizm de zaten *"milliyetçiliğin, dinin, radikalizmin, ticari hırsın, ayrıca romantik duyguların ve katıksız kahramanlığın rol oynadığı uluslararası bir protesto hareketi"* olarak tanımlanıyordu.[12] Yani bir anlamda ötekinin varoluşu aynı ötekinin bünyesinde gerçekleşti; belki de bu durum aslolan hamasi hissiyatı daha kolayca var etti.

Ötekinin varlığı bir proje ürünüydü. Öncelikli hedef gerçek maziyi unutturmak, akabinde siyah ile beyaz kadar net çizgilerle ayrışmış bir ilişki kurgusu ortaya koymaktı[13]. Bu manada Yunan milli kimliğinin Türkleri ve Türklüğü kendi varlık tamamlayıcısı yapmaları

JHS
47
History Studies
Volume 6
Issue 2
February
2014

[8]Hercules Millas, *The Imagined 'Other' as National Identity: Greeks and Turks*. EC Representation NGO Support Team (Euromed): Civil Society Development Program, 2004, s. 72.

[9] Dimitris Tziovas, "The novel and the crown: O Leandros and the politics of Romanticism" in *The Making of Modern Greece: Nationalism, Romanticism, & the Uses of the Past (1797–1896)* ed. Roderick Beaton and David Ricks, (Ashgate Publishing Ltd, Farnham, 2009) pg. 211-224, http://rdo.upatras.gr/v1/public/files/440/file115.pdf (ET:02.26.2014).

[10] Damla Demirözü, "İlk Dönem Yunan Romanında (1834-1880) Öteki İmajı", *AÜDTCF* Dergisi, 43, 1, Ankara, 2003, s. 179.

[11] Bora Ünay, *Türk-Yunan İlişkilerinde Temel Sorunlar ve 1999 Sonrası Yumuşama Dönemi*, (Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2007, s. 32.

[12] Todorova, *age*, s. 151.

[13] Alexis Heraclıdes, *The Essence of the Greek-Turkish Rivalry: National Narrative and Identity*, GreeSE Paper No.51, Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe, October 2011, s.16.

çok da zor olmadı şüphesiz, zira "*Türklerin barbarlığı*" hâlihazırda Avrupa'nın öncül ötekisinin en bilinen vasfı[14] ve hazır bir projeydi.

Daha Fatih zamanında Kritovulos, Türkleri Truvalıların ahfadı sayarken Fatih'in büyük fetih sonrasında Truva harabelerini gezerken Doğu'nun Batı'dan öcünü aldığını ilan ettiğini yazdı.[15] Hatta bir adım öteye götürülerek, Rönesans Avrupasında Antik Yunan mitleri Avrupa kültürünün nüvesi sayılırken Türkler de bu kültürün ötekisi haline getirildi. Özetle Yunan söylemindeki öteki Türkler aslında erken dönem Rönesans çağında gelişmiş bir mittiler.

İnsanların doğal ve medeni hakları öne çıkıp mutlak otoriteye karşı güçlü bir eleştiri yöneltildikçe, modern Yunanlıların gerileyişi, Bizans ve özellikle Türk idaresi altında özgürlüklerini kaybetmeleri ile açıklanmaya başladı. Klasik geçmişi o canlandırıcı etkisiyle birlikte yeniden ortaya çıkarmanın tek yolunun Yunanlıların siyasal kurtuluşu olduğu görüşü ağırlık kazandı. Bu yeni değerlendirmenin yapılmasında siyaset ile kültür arasında kurulan ilişki etkili oldu.[16] Bir bakıma siyaset yeni bir mercek görevi gördü kendi mazisine bakan Yunanlı için.

Konuya dair çalışmalar sonunda Yunan yazımında Türk'e bakışın kabaca üç dönemde değerlendirilmesi mümkün görüldü:Yunanistan doğmadan önceki dönem, Yunanistan'ın kuruluşundan Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar geçen süre ve çağdaş dönem.[17] Bu çalışmanın odağı bahsi geçen dönemlendirmenin ilk kısmıdır.

Bahsi geçen ilk kısım yukarıda da belirtildiği üzere izleri 15. yüzyıla varan bir tarihsel ard alana sahipse de ağırlıklı olarak sistemli çaba 18. yüzyıla tarihlendirilir. Fransız İhtilali sırasında Fransa'da bulunan bazı Yunanlı yazarların eserleri Türk'e yani ötekilerine karşı oldukça sert bir söylem geliştirir. Bunların başını Adamantios Korais (1748-1833) çeker. Korais'te Fransız Devrimi'nin etkisi oldukça belirgindir. Zira Paris'te yaşamaktadır. Ona göre Osmanlı yönetimi çok kötüdür, çağdışıdır. Türkler "*hak tanımayan ve tiran efendi*"dir. Yine ona göre Osmanlı "*Müslüman tiranlık*"tır ve Greklere yoksulluk, cehalet, yorgunluk, acı, dert, kamçı, falaka, ölüm getirmiştir. Savaş Şarkısı adlı eserinde "*aşağılık Türkler*" ibaresi geçmektedir.[18]

Ancak konuyu bu dönemin ötesine götürüp daha çağdaş bir kök arayışına girenlerde mevcuttur elbette. Zira her iki devletin ulus kimliklerini birbirlerine karşı giriştikleri mücadeleler ile kazanmaları kurgusal tarihin mihenk taşı olarak 20. yüzyılın ilk yarısının görülmesini de mazur gösterebilir.

> *Ne Türkler, ne de Yunanlılar eski kayıplarının yasını yeterince yaşamamışlar, önceki travmaları halledememişler ve de her iki grup da diğer grupla ilgili olumsuz imgelerini modifiye edememiştir. Yunanlılar Türkokrasi'yi –Osmanlı egemenliğindeki Yunan yaşam koşullarını ortak algılama biçimleri- bugünkü kimliklerinin belirleyicisi yapmışlardır. Bu, hem zulüm, hem de hak kazanma duyarlığını artırır. Bugünkü Türklerle*

JHS
48
History Studies
Volume 6
Issue 2
February
2014

[14] Iver B. Neumann, *Uses of the Other: 'The East' in European Identity Formation*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1999, s. 39-63.
[15] Stefanos Yerasimos, *Milliyetler ve Sınırlar Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu*, Çev. Şirin Tekeli, İletişim Yay., İstanbul, 2010, s. 14.
[16] Olga Augustinos, *French Odysseys. Greece in French Travel Literature from the Renaissance to the Romantic Era*, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1994, 61, 281, 285.
[17] Mustafa Kömürcüoğlu, "Yunan Milli Kimliği ve Osmanlı Geçmişi", *İLEM Yıllık*, Yıl 1, Sayı. 1, 2006, s. 66.
[18] Kömürcüoğlu, *agm*, s. 68.

gerçek bir arkadaşlık kurma girişimleri bu durumu tehdit etmekte ve endişeye neden olmaktadır. Megali İdea'da dile getirilen hak kazanma duyarlığı sürdürülmelidir.

Türk Bağımsızlık Savaşında Yunanlıların yenilmesinden sonra Türkler, Yunanlıların Megali İdea'ya bağlılığını retorik ve kesinlikle tehlikesiz olarak algılamışlardır. Bu algılama Yunanlıların Kıbrıs adasını anayurtları ile birleştirme girişimleri sonucunda kesinlikle değişmişti. Yunanlıların Ege Denizi'ni Yunan gölüne çevirerek denizlerini genişletme isteği, daha fazla telaşa neden olmuştu. Yunanlıların kendi kaybettikleri toprakları geri istemeleri Misak-ı Milli ile Türklere getirilen sınırlandırmaların yıkılması sonucunda cevaplandırıldı. Böylece her iki taraf da birbirini, kendi topraklarını genişletme isteğinde görecekti.[19]

Bununla birlikte, bütün ulus kimlikler gibi, Yunanlıların da bir çoğul kimlikler yarışması vardır. Çağdaş bir Yunanlı kendisini önce Yunanlı olarak, sonra yerel bir kimlikle(Giritli, Makedonyalı, Epirli vb.), üçüncü olarak Avrupalı kimliğiyle, ancak daha sonra Balkanlı, Güney Avrupalı veya Akdenizli olarak tanımlar. Balkanlılık konusunda pek öyle büyük bir coşku yoktur, hatta küçümseyici bir uzak durma da söz konusu değildir, Yunanlıların aşağılayıcı yaklaşımları Balkanlara değil, "Doğu"ya (daha somut olarak Türkiye'ye) yöneliktir.[20]

Aslında ister Atina'nın Osmanlı eline geçişi, ister İstanbul'un fethi isterse de Milli Mücadele sırasında Batı Anadolu'da yaşananlar olsun tarih inşasının her seferinde karşılıklı bir mücadeleye endekslenmesi dahi bir değiş(e)meyen olarak kayıtlara geçmektedir. Bu durumda ikinci bir soru devreye girer, bu değiş(e)meyenleri değiştirebilmek için önce bu kader çizgisini mi değiştirmek gereklidir?

Bu soru önemlidir. zira Osmanlı hâkimiyeti dönemine dair yapılan çalışmalarda bu algısal dönüşüme pek rastlanmaz. Hatta zaman zaman Yunan yazımında övgüsel tasvirler de görülebilmektedir. Örneğim dönemin Yunan kroniklerinden birinde (*Papasynadinos*) şu ifadeler dikkat çekicidir:

Bizim için böyle bir imparatorun (IV. Murat) kaybından dolayı yas tutmak görevdir kardeşim, vefatından dolayı yas tutmak, hayıflanmak ve şöyle demek: Yazık bize sefil, çaresiz, kötü ve yetimlere! Çünkü yaşamımızda bir daha asla böyle bir imparator bulamayacağız![21]

Batı'dan Yunan'a Kimlik Transferi

Avrupalılar, "*modern Yunanlıları kendi özlerine uygun biçimde, yani Batı kaynaklı klasik modellerin etkin taklidi yoluyla değiştirip eski gücüne döndürmenin yollarını arıyordu. İronik bir şekilde bu tutum, Yunan kültürünün yeniden birleştirilmesini hedeflemesine karşın, aslında antik geçmişi ile Hıristiyan Bizans-Osmanlı mirası arasında karşıtlık kurulduğu için bu kültürün ikiye bölünmesine yol açıyordu*".[22] Bir başka deyişle Batı kendine uyarlamaya çalıştığı Antik Yunan kökünü Bizans ve Osmanlı'da ayrıştırıp orijinal bir saf orjin peşine giderken aslında Yunan zihnindeki kimlik algısına zarar veriyor ve bir bölünümü de kaçınılmaz kılıyordu. Ki, hali hazırda Osmanlı sonrası dönemde inkar edilen bir geçmiş örüntüsünün yarattığı aidiyet probleminin farklı bir tezahürüydü.

Bu, bir ayrım bölgesinin kültürel ifadesiydi aslında. Zira ırksal ve kültürel melez, saf doğulu *öteki*den de kötüydü. Yunanlılarla kısa flört dönemi çoktan unutulmuştu, ama o zaman

[19] Volkan Vamık, *Kanbağı Etnik Gururdan Etnik Teröre*, Bağlam Yayınları, İstanbul 1999, s.140-161.
[20] Todorova, *age*, s. 99.
[21] Johann Strauss, "Yaşanan ve Anımsanan Osmanlı Yönetimi Türkokrasi Döneminin Bazı Yerel Yunan Kronikleri Üzerine Yorumlar", *Osmanlı Balkanlar: Bir Tarihyazımı Tartışması*, Der. F. Adanır-Suraiya Faroqhi, Çev. Beril İdemen, İletişim Yay., İstanbul 2011, s. 238.
[22] Todorava, *age*, s. 167.

bile filhelenik destek bir anlamda ırkçıydı, yalnız yeni bir Avrupa devrimine özgürlükçü bir destek olarak değil, modern Yunanlıların antik dönem Yunanlıların soyundan geldiği, Türklerin barbar olduğu inancıyla veriliyordu. Yani doğal bir karşıtlık kurgulanıyordu ki yakın geçmişin izleri bu saf! Avrupa kökünden ayrıştırılabilsin. Örneğin İngilizler genellikle Türkleri Yunanlılardan üstün tutuyor, Yunanlıların klasik bilgelikten ve atalarını andıran özelliklerden yoksun olmasından üzüntü duymakla kalmıyor, ayrıca onların yozlaşmış dinlerini bütünüyle iğrenç buluyordu. Yunanlılar fesat, soğuk, dalkavuk, cahil, batıl inançlı, tembel, açgözlü, rüşvetçi, entrikacı, pis, nankör ve yalancıydı.[23]

Bu sert değerlendirmeler yanında asıl karmaşayı aynı zihnin ürettiği karşı tez oluşturdu. Henry Miller'ın 1941'de basılan eseri tam da buna destek veren bir örnektir. Yunanistan üzerine en duyarlı ve güzel anlatılardan birini sunan Miller, Yunanistan'ın ormansızlaşmasının, Türklerin bu ülkeyi harap etme yolundaki yoğun isteklerinin sonucu olduğunu ısrarla savunur. Miller'a göre bundan ötürü Yunanlılar, bağımsızlıklarını kazanmalarından bu yana topraklarını yeniden ormana kavuşturmak için büyük bir mücadele vermiş ve keçiyi ulusal düşmanları ilan etmiştir.[24]

Aslında Batı'nın bu çabasına Yunanlıların kimlik arayışları çanak tutuyordu bir ölçüde. Zira onlar, Bizanslılar üzerindeki Asya etkilerini kabul etmekle birlikte nihai yargıları son derece olumlu idi. Çünkü aynı Bizans imparatorluğunun kuruluşundan itibaren tıpkı antik Yunanistan gibi Asyatik saldırılara karşı Avrupa'nın çoğu zaman yiğit ve bazen başarılı savunucusu olduğu hiçbir zaman unutulmadı. Buna rağmen Yunanlılar devletlerini inşa ederken modellerini yakın Osmanlı geçmişlerinde ya da Bizans miraslarında değil dönemin Batısında arıyorlardı.[25]

Todorova, Bir Yunanlı, Fransa ve İtalya'ya giderken Avrupa'ya gittiğini söyler der. Yunanistan'ı görmeye gelmiş ya da orada yaşayan İngilizleri, Almanları ya da diğer pek çok batılı Batılı'yı Yunanlılardan ayırmak için Avrupalılar diye bahseder. Yunanistan'daki Batılılar da böyle yapar. Onlar Avrupalıdır; demek ki Yunanlı değildir. Yunan ırk ve coğrafya bakımından Avrupalı'dır, ama Batılı değildir. Bu terimin anlamı budur ve içeriği hem Yunanlılar hem de yabancılarca kabul edilmiştir. O pek çok yönüyle Oryantaldir, ancak Oryantalizmi Asya kökenli değildir. O Doğu ile Batı arasında köprüdür.[26] Hatta Joseph Rasch gibi araştırmacılar bu değerlendirmeyi bir adım öteye götürür ve Doğu'nun yeniden dirilişinin ancak Yunanlılar eliyle olabileceğini ifade edebilecek kadar ileriye giderler.[27]

"*Yunanistan- Avrupalının tatili*", 1988 yılının turizm sloganıydı. Kimileri bu sloganı Avrupalıları taklit etmeye çalışan Amerikalıları ülkeye çekmeye yönelik bir girişim olarak yorumlamıştır. Bu sloganın ortaya koyduğu bir başka gerçek ise Yunanlıların Avrupalı oldukları konusunda saplantı derecesine varan vurgularıdır. Avrupa birliğine üye Balkanlı ve Ortodoks bir ülke olan Yunanistan bu konuda son derece hassastır. Yunanlılar, dünyaya, Avrupa sözcüğünün bile Yunanca olduğunu hatırlatmayı unutmazlar. Bu arada doğululuk atfedilen diğer Balkan halklarına nazaran Yunanlılar Batılı köklere bağlanırlar. Onlara göre

[23] Todorova, *age*, s. 196.
[24] Henry Miller, *The Colossus of Maroussi*, New York: New Direction, 1941, 14, 47-48'den naklen Todorova, *age*, s. 271-272.
[25] Todorova, *age*, s. 303.
[26] Z. Duckett Ferriman, *Greece and the Greeks*, New York: James Pott, 1911, 132'den nakil Todorova, *age*., 42.
[27] Alan Servantie, "Batılıların Gözünde Türk İmajının Geçirdiği Değişimler, Cehennem Teolojisinden Demokrasi Derslerine", *Dünyada Türk İmgesi*, Yay. Haz. Özlem Kumrular, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2011, s. 57.

Bulgar Alp Slavıdır, kanında Asyatik, Fin ve Türk unsurlar bulunur. Yunanlı, Nordik unsurlarla karışmış, Akdeniz soylarıyla olgunlaşmış Helendir.[28]

Sonuç

Bugünün dünyasının birçok meselesi şüphesiz ki tarihin hafızasıyla beslenmekte. Türkler ve Yunanlılar arasındaki çözülemeyen algısal problem de bunlardan biri. Ortak geçmiş, ortak coğrafya ve ortak hakimler aslına bakılırsa iki topluma büyük bir müşterek gelecek fırsatı sunsa da Batı kendi kökünü kurgulamak adına doğusundan vazgeçmeyi daha makbul bir hamle olarak gördü.

Bilhassa İstanbul'un fethiyle birlikte ikinci bir Truva Savaşı etkisi ile karşı karşıya kalan Batı ve Doğu kendi imgelemini oluşturmaya başlarken bir anlamda Doğu'ya tavrını da geliştirdi. Türklük ve Yunanlılık arasındaki etkileşim de bu tavırdan etkilendi.

Yunanlı zihninde Türk imgesinin, Türkiye algısının şekillenmesi sırasında Batı merkezli bu olgusal yönlendirmeler şüphesiz ki algıların saptırılmasında etkili oldu. Kimisi Türklerin Doğu Roma'yı alışını Truva ile eşleştirdi, kimisi de Doğulu yeni efendileri Yunanistan'ın ormansız kalışının müsebbibi yaptı.

Şimdilerde uluslararası sistemin daha yakın tarihli olaylardan etkilendiği düşünülürse Türk Yunan ilişkilerinin de, her iki devletin bağımsızlık mücadeleleri sırasında yaşadıkları ve Kıbrıs'ta olup bitenlerin sunduğu taze anılardan nasiplerini aldığı yadsınamaz bir gerçektir.

Türkiye ve Yunanistan arasında yaşananların siyasi ve coğrafik sınırlardan öte bir algı problemi olduğunu; bu problemin kalıtımsal bir güvensizlik hissi ve çözümsüzlüğe dair bir ümitsizlikten beslendiği kabul edilen bir realite. Bu çalışma bu *de facto* durumun bugününe gelinene değin geçirdiği evrelere bakarken meselenin her iki siyasal ve kültürel tarafın da dışında gerçeklenen bir durum olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu tarz çalışmaların bir önceki cümlede bahsedilen gerçekliği her iki tarafa da kabul ettirebilecek niceliğe ve niteliğe ulaşması ile bugün halen her iki ülkede yaşamlarını sürdüren mazinin ev sahibi azınlıklarının zihinsel ve yaşam standartlarına bağlı yaşamsal şartlarının iyiye doğru evrileceği uzak bir gelecek öngörüsü değildir.

JHS
51
History Studies
Volume 6
Issue 2
February
2014

Kaynakça

AUGUSTINOS, Olga, *French Odysseys. Greece in French Travel Literature from the Renaissance to the Romantic Era*, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1994.

DEMİRÖZÜ, Damla, "İlk Dönem Yunan Romanında (1834-1880) Öteki İmajı", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 43, 1, Ankara, 2003, ss. 169-194.

FERRİMAN, Z. Duckett, *Greece and the Greeks*, New York: James Pott, 1911.

HERACLIDES, Alexis, *The Essence of the Greek-Turkish Rivalry: ational Narrative and Identity*, GreeSE Paper No.51, Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe, October 2011.

HOBSBAWN, E., *Interesting Times, A Twentieth – Century Life*, The Penguin Press, Abacus, Londra, 2002.

[28] Joseph S. Roucek, *Balkan Politics: International Relations in No Man's Land*, Westport Conn.: Greenwood, 1948, s. 7.

KÖMÜRCÜOĞLU, Mustafa, "Yunan Milli Kimliği ve Osmanlı Geçmişi", *İLEM Yıllık*, Yıl 1, Sayı. 1, 2006, ss.63-74.

MILLAS, Hercules, *The Imagined 'Other' as National Identity: Greeks and Turks*. EC Representation NGO Support Team (Euromed): Civil Society Development Program, 2004.

MILLAS, H., "Milli Türk Kimliği ve 'Öteki' (Yunan)", *Modern Türkiye'de Siyasal Düşünce: Milliyetçilik*, Cilt 4, İletişim Yay., Ankara, 2008, ss. 193-201.

MILLER, Henry, *The Colossus of Maroussi*, New York: New Direction, 1941.

NEUMANN, Iver B., *Uses of the Other: 'The East' in European Identity Formation*, Minneapolis: University of Minnesota Press, 1999.

PİRİNÇÇİ, Ferhat, "Yunan Ulusal Kimliğinin Oluşumu Sürecinde İçsel Ve Dışsal Parametrelerin Analizi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 46, 1 Ankara, 2006, ss. 53-78.

ROUCEK, Joseph S., *Balkan Politics: International Relations in No Man's Land*, Westport Conn.: Greenwood, 1948.

SERVANTIE, Alan, "Batılıların Gözünde Türk İmajının Geçirdiği Değişimler, Cehennem Teolojisinden Demokrasi Derslerine", *Dünyada Türk İmgesi*, Yay. Haz. Özlem Kumrular, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2011, ss. 27-86.

STRAUSS, Johann, "Yaşanan ve Anımsanan Osmanlı Yönetimi Türkokrasi Döneminin Bazı Yerel Yunan Kronikleri Üzerine Yorumlar", *Osmanlı Balkanlar Bir Tarihyazımı Tartışması,* Der. F. Adanır-Suraiya Faroqhi, Çev. Beril İdemen, İletişim Yay., İstanbul, 2011, ss. 225-257.

TODOROVA, *Maria, Balkanlar'ı Tahayyül Etmek*, Çev. Dilek Şendil, İletişim Yay., İstanbul, 2003

TZİOVAS, Dimitris, "The novel and the crown: O Leandros and the politics of Romanticism" in *The Making of Modern Greece: Nationalism, Romanticism, & the Uses of the Past (1797–1896)* ed. Roderick Beaton and David Ricks, Ashgate Publishing Ltd, Farnham, 2009, pg. 211-224, http://rdo.upatras.gr/v1/public/files/440/file115.pdf (ET:02.26.2014).

ÜNAY, Bora, *Türk-Yunan İlişkilerinde Temel Sorunlar Ve 1999 Sonrası Yumuşama Dönemi*, Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2007.

VAMIK, Volkan, *Kanbağı Etnik Gururdan Etnik Teröre*, İstanbul: Bağlam Yayınları, 1999.

YERASIMOS, Stefanos, *Milliyetler ve Sınırlar Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu*, Çev. Şirin Tekeli, İletişim Yay., Ankara, İstanbul, 2010.

JHS
52
History Studies
Volume 6
Issue 2
February
2014